

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties
afdeling Hengelo / Oldenzaal

COLOFON

Redactie:
Harry de Jong

Redactieadres:
Abelenstraat 2a
7556 DT Hengelo
☎ (074) 291 7611
e-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Verspreiding OdL:
André Bolt

Kopij:
Onder de Loep verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december. De kopij voor de desbetreffende convocaties dient uiterlijk ½ maand voor het verschijnen in het bezit te zijn van de redactie. Kopij die te laat wordt ingeleverd zal in overleg met de auteur in een van de daarop volgende convocaties worden geplaatst.

Kopij dient uiterlijk 2 weken voor de verschijningsdatum binnen te zijn op bovengenoemd redactieadres via e-mail.

De redactie is continu op zoek naar kopij. Om interessante artikelen te kunnen plaatsen doen wij een beroep op uw creativiteit.

Voorbeelden:

- resultaten van (eigen) veldbiologisch onderzoek,
- verslagen van excursies (ook van andere afdelingen),
- waarnemingen,
- vakantieverslagen,
- commentaren en meningen,
- aardige verhalen,
- enzovoort.

Heeft u bij uw artikel afbeeldingen, dan gaarne meesturen. Indien mogelijk wordt dat dan bij het artikel afgedrukt.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de ingezonden stukken.

Afbeelding omslag:
Bospitsmuis
(*Sorex araneus*)

Foto's: Harry de Jong
(tenzij anders vermeld)

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Afdeling Hengelo / Oldenzaal

INHOUD

VAN HET BESTUUR	1
AGENDA	2
ACTIVITEITEN TWENTSEWELLE EN KNNV AFD. ENSCHEDE	6
TERUGBLIK	7
ALGEMENE JAARVERGADERING 2013	8
VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING 2012	8
JAARVERSLAG 2012	10
ACTIVITEITEN 2012	10
FINANCIEEL JAARVERSLAG 2012	13
SCHONINGSWERK BENTELERHEIDE	15
NATURA IN 2013 !	15
JAARTHEMA 2013 VAN DE KNNV	16
NATUURCURSUS	17
HET JAAR VAN DE BIJ (2012)	17

De KNNV is opgericht in 1901. De afdeling Hengelo / Oldenzaal is opgericht in 1916. De vereniging stelt zich ten doel de bevordering van de natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeleving. De ondertitel 'vereniging voor veldbiologie' benadrukt de rol van de natuurstudie.

Alle leden ontvangen het landelijk verenigingsblad NATURA. Leden van de afdeling Hengelo / Oldenzaal ontvangen daarnaast 4 maal per jaar het afdelingsblad ONDER DE LOEP. Het lidmaatschap van de KNNV (inclusief het lidmaatschap van de afdeling Hengelo / Oldenzaal) bedraagt € 30,- per jaar; gezinsleden betalen € 10,- (betalingen d.m.v. machtiging of bankrekening 6239 77 591 t.n.v. Penningmeester KNNV, afdeling Hengelo / Oldenzaal).

Een lidmaatschap loopt van 1 januari tot en met 31 december. Opzegging van het lidmaatschap uiterlijk 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling. Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris (zie onderstaand adres).

Bestuur van de afdeling Hengelo / Oldenzaal:

♦ Voorzitter (en ledenadministratie)

Bernard Wanders
van Heemskerckstraat 31, 7622 JG Borne, ☎ (074) 2668487
E-mail: jbwwanders@hotmail.com

♦ Secretaris

Jan Zwieneberg
Hengelose Esstraat 19, 7556 EA Hengelo, ☎ (074) 2423975
E-mail: j.h.zwieneberg@ziggo.nl

♦ Penningmeester

Jan Weernink
Landmansweg 102a, 7556 LZ Hengelo, ☎ (074) 2422448
E-mail: janweernink@wxs.nl

♦ Natuurhistorisch Secretaris

Bert Oude Egbrink
Adamsweg 8, 7553 KM Hengelo, ☎ (074) 2434340
E-mail: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

♦ Bestuurslid en lezingen

Annette Ros
Venusstraat 111, 7557 WS Hengelo, ☎ (074) 2918668,
E-mail: annetteros8@gmail.com

♦ Bestuurslid, redactie `Onder de Loep` en Webmaster

Harry de Jong
Abelenstraat 2a, 7556DT Hengelo, ☎ (074) 2917611,
E-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

♦ Website: www.knnv.nl/hengelo-oldenzaal

Van het bestuur

Een belangrijk onderdeel van deze Onder de Loep is ons jaarverslag over 2012. Het geeft een goed beeld van de activiteiten van onze vereniging.

Een woord van dank aan de organisatoren is hier dan ook zeker op zijn plaats.

Het financieel jaarverslag laat een klein positief saldo zien dat toegevoegd wordt aan onze reserves met daar in het achterhoofd ons 100 jarig jubileum in 2016.

Dit positief resultaat geeft ons ook de mogelijkheid de contributies opnieuw niet te verhogen. Voor 2014 zal, mede gezien de stijgende afdracht, de contributie beperkt verhoogd worden.

Beide jaarverslagen staan ook op de agenda van onze jaarvergadering op 2 april. Deze vergadering wordt gehouden in het **Nivon-centrum** aan de **Lodewijkstraat**. Wij rekenen op een flinke opkomst omdat we ook met jullie willen praten over het activiteitenprogramma in 2013 en daarop volgende jaren.

De landelijke organisatie heeft voor de periode 2013-2016 gekozen voor het thema natuur in de stedelijke omgeving. Een actueel onderwerp mede gezien de gemeentelijke bezuinigingen en de

belangstelling voor de stedelijke leefomgeving.

In Onder de Loep staat een bijdrage over dit landelijke thema. In de jaarvergadering horen we graag suggesties voor activiteiten in ons werkgebied.

Een ander gespreksonderwerp op de jaarvergadering is de samenwerking met andere organisaties zoals IVN en NMRH. Ook de deelname van leden van deze organisaties aan onze activiteiten willen we graag bespreken.

Als er dan nog tijd over is kunnen leden foto's van activiteiten (reizen, inventarisaties etc.) laten zien. Dit hebben we ook gedaan op onze nieuwjaarsbijeenkomst en dat is de aanwezigen zeer goed bevallen.

Mocht je niet kunnen komen op de jaarvergadering en heb je suggesties of ideeën, geef die dan door aan een van de bestuursleden.

Jan Zwienenberg,
secretaris.

Nieuwjaarsbijeenkomst en wandeling

Excursies

Het gebruikelijke verzamelpunt is (tenzij anders aangegeven) aan de **Boerhaavelaan te Hengelo** op het parkeerterrein naast huisnummer 146 (is richting Borsthuis). Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Indien van toepassing wordt ook het **verzamelpunt ter plekke** aangegeven voor degenen die hier rechtstreeks naar toe willen (dit is op eigen risico bij het evt. niet doorgaan van de excursie).

De excursies zijn **veldbiologische excursies**. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met de coördinator van de excursie.

Lezingen / vergaderingen

De gebruikelijke plaats waar lezingen / vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het Buurthuis "t Lansink" aan de Twijnstraat 8 te Hengelo.

Indien er belangstelling is voor "meerijden met anderen" bij een lezing 's avonds: neem even contact op met een van de bestuursleden (zie colofon).

Lezingen afd. Enschede

De lezingen van de afd. Enschede vinden plaats in het museum `de TwentseWelle` te Enschede

Overzicht activiteiten afd. Hengelo-Oldenzaal

Zaterdag	09	mrt	2013	Schonen: Bentelerheide
Zaterdag	16	mrt	2013	Excursie: Smalenbroek
Zaterdag	30	mrt	2013	Excursie: Holthuis
Dinsdag	02	apr	2013	Jaarvergadering
Zaterdag	06	apr	2013	Schonen: Bentelerheide
Zondag	14	apr	2013	Excursie: Samernrot
Zondag	28	apr	2013	Excursie: Hazelbekke
Donderdag	16	mei	2013	Excursie: Voltherbroek
Zaterdag	25	mei	2013	Excursie: Elfterheurne
Zondag	16	jun	2013	Excursie: Altena en Asbroek

Overzicht activiteiten afd. Enschede

Donderdag	21	mrt	2013	Lezing: Dagvlinders
Donderdag	04	apr	2013	Lezing: Nachtvinders

Excursie: Smalenbroek

Datum : Zaterdag 16 maart 2013
Thema : Vroeg voorjaar
Vertrek : 09.00 uur (Boerhaavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)

Voor de vroege voorjaarswandeling gaan we dit jaar naar landgoed Smalenbroek. Het landgoed Smalenbroek, 87 ha ligt ten zuiden van Enschede ingeklemd tussen de Knalhuttenweg, de Smalenbroeksweg, de Buurserstraat en de nieuwe woonwijk Stroinkslanden. Sinds 1979 wordt het beheerd door Landschap Overijssel. De villa op Smalenbroek is nog altijd van de familie Ter Kuile.

Het landgoed Smalenbroek is kleinschalig van karakter. Open ruimten worden afgewisseld door bossen en houtwallen. Hier en daar is het landschap gestoffeerd met een solitaire boom of een groepje bomen. Op het landgoed staat o.a. een oude Mammoetboom. Opvallend is de hoge bolle es.

Deze vorm wordt in hoofdzaak veroorzaakt door een dekzandrug. Smalenbroek ligt op de zuidflank van de stuwwal Oldenzaal-Enschede.

Aan de zuidzijde van Smalenbroek loopt de Bruninksbeek en aan de noordzijde de Broekheurnerbeek. Vanuit Smalenbroek vindt via allerlei kleinere beekjes, waterafvoer plaats naar beide beken. Een gebied dat niet alleen interessant is voor plantenliefhebbers maar ook voor vogelaars.

Verzamelpunt: het parkeerterrein aan de Buursestraat in Enschede om plm. 09:20 uur.

Excursie: Holthuis

Datum : Zaterdag 30 maart 2013
Thema : Voorjaar
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Harry de Jong (06-55324290)

In de driehoek Hengelo, Enschede en Oldenzaal liggen een groot aantal landgoederen. Eén daarvan is Landgoed 't Holthuis, dat behoort tot de minder bekende natuurgebieden van Landschap Overijssel. Het landgoed is zo'n honderd hectare groot en is sinds 1986 eigendom van Landschap Overijssel. 't Holthuis is nog een gaaf Twents landgoed waar loof- en naaldbossen, gras- en bouwland elkaar afwisselen.

Centraal op het landgoed bevindt zich boerderij 't Holthuis. De opstallen en vier woningen zijn eigendom gebleven van het fabrikantengeslacht Ledeboer. De Amerikaanse eiken aan de twee lanen zijn meer dan 110 jaar oud.

De Deurningerbeek doorsnijdt het landgoed. In tegenstelling tot de meeste stuwwallen bestaat dit gebied overwegend uit kleiige afzettingen.

Aan het eind van de ijstijd werd door smeltwater een uitgebreid dalenstelsel uitgeslepen in de hellingen van de stuwwal en aangrenzende gebieden. De Deurningerbeek stroomt door zo'n smeltwaterdal. De bodemgesteldheid van 't Holthuis is dan ook zeer afwisselend.

Langs de kronkelige Deurningerbeek bevinden zich dekzandruggen die in gebruik zijn als bouwland. De essen zijn veelal omgeven door wallen die met oude eiken zijn begroeid. De verspreide graslanden blijven na regenperiodes lange tijd vochtig. Plaatselijk treedt kwel op doordat het grondwater blijft liggen op ondoordringbare aardlagen. Het bos dateert grotendeels uit het begin van de vorige eeuw en is aangeplant als heideontginning. Er is vrij veel variatie met eiken, berken maar ook grove den, larix en douglas.

Aan de waterkant van de Deurningerbeek groeien grootbloemige muur, valse salie en groot springzaad, evenals bosanemoon en look zonder look. Op drassige plaatsen is soms elzenbroekbos ontstaan. Door het aanleggen van diverse drinkkuilen leven er de groene kikker, kamsalamander en de kleine watersalamander. Verder zijn er veel vogels, waaronder de havik, buizerd, sperwer, torenvalk, gele kwikstaart en ijsvogel. In het gebied zijn veel vlinders zoals de oranjetip, boemblauwtje, citroenvlinder, dagpauwoog, bont zandooje en eikenpage.

Verzamelpunt: de parkeerplaats aan de Oude Postweg bij het informatiebord om plm.09:30 uur.

Excursie: Samernrot

Datum : Zondag 14 april 2013
Thema : Voorjaarsflora
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend (tot plm. 14:00 uur)
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (074-2434340)

Dit keer houden we de voorjaarsexcursie in het bij Schüttof gelegen Samernrot. Het Samernrot is een uitgestrekt loofbos op voedselrijke kalkrijke bodem met een hoge wisselende waterstand. Het gebied staat bekend om haar soortenrijke voorjaarsflora met verschillende in Twente ontbrekende of zeldzame soorten als eenbes, bosbingelkruid, gevlekte aronskelk, scheidgeelster, daslook, bosgierstgras en eenbloemig parelgras. Dwars door het gebied loopt de Rheiner Damm van Schüttof naar Steide.

Verzamelpunt: de plek waar de Rheiner Damm het bos ingaat vanaf de kant van Schüttof om 10.00 uur.

Daslook Samernrot

Excursie: Hazelbekke

Datum : Zondag 28 april 2013
Thema : Beekdal
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)

Het noorden van Twente is een aantrekkelijk excursie gebied. Door de kleinschaligheid en de heuvels is het landschappelijk bijzonder fraai. In dit gebied ontspringt onder andere de Hazelbekke, een van de natuurlijke beken in Twente.

In het kader van het project "Terug naar de bron" is de beekloop aangepast. De Hazelbekke dankt zijn naam aan de hazelaar, die rijkelijk langs de oevers groeit. Het primaire brongebied van deze beek is voor publiek gesloten, maar vanaf het pad krijgen we wel een goed beeld.

In 2008 zijn we hier ook geweest. Toen vonden we de Schede geelster en Groot bronkruid. Op de terugweg gaan we via de Hezinger Esch en de Braamberg.

Verzamelpunt: de watermolen de Mast aan de weg Ootmarsum Vasse om plm. 09:45 uur.

Excursie: Voltherbroek

Datum : Donderdag 16 mei 2013
Thema : Vogels
Vertrek : 19.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Avond
Coördinatie : Harry de Jong (06-55324290)

Het gebied Voltherbroek (306 ha) (met Achter de Voort en Agelerbroek) was van oorsprong een broekbos dat in het beekdal van de Tilligte beek lag. Door de aanleg van het kanaal Almelo-Nordhorn, dat dwars door het gebied heen loopt en grondwaterpeilverlaging ten behoeve van de landbouw in de omgeving is verdroging een groot probleem.

Rondom de kern is een kleinschalig cultuurlandschap aanwezig met verspreid liggende wateren. De aanwezige populatie van de Boomkikker is verspreid over 11 wateren. Voltherbroek bevat een uitgestrekt moerasbos (elzenbroekbos) en vochtige graslanden. In het relatief hooggelegen oostelijk en westelijk deel van het Voltherbroek komt op de droge tot vochtige

inzijgingsgebieden Eiken-Berkenbos en vochtige heidevegetatie (Dopheide-associatie) voor. Vroeger waren Blauwgraslanden vrij algemeen in het Voltherbroek. In de jaren '90 zijn Blauwe knoop, Vlozegge en Zeegroene zegge aangetroffen, wat er op duidt dat de standplaatscondities voor Blauwgrasland op enkele plaatsen in het Voltherbroek nog voorkomen en dat herstel dus nog mogelijk is. In de Wiekermieden bevindt zich een Geknikte vossestaart-grasland. Deze vegetatie is hier ontstaan na bemesting van een schralere vegetatie, wellicht een Blauwgrasland.

We hopen de Nachtegaal te horen en in de avondschemering zullen we zeker Houtsnippen horen en zien baltsen.

Houtsnip

Als laatste, als de tijd het toelaat, zullen we even bij de Huneborg naar de Boomkickers gaan luisteren. Dit is een gecombineerde excursie samen met de Vogelwerkgroep NIVON Hengelo.

Verzamelpunt: Voltherbroekweg (zandweg aan de zuidzijde van het kanaal Almelo-Nordhorn) om plm. 19:30 uur.

Excursie: Elfterheurne

Datum : Zaterdag 25 mei 2013
Thema : Oldenzaalse stuwwal
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (074-2434340)

De Elfterheurne is een onderdeel van de Oldenzaalse stuwwal dat ten zuiden van de weg van Oldenzaal en De Lutte ligt. Tijdens de wandeling lopen we langs en door het dal van de Stakenbeek. We lopen onder meer langs de in het kader van het project "Terug naar de bron" herstelde weidebron Het Heuilandeke, het park Kalheupink, de rhododendronlaan op landgoed Scholtenhaer en het enkele jaren geleden herstelde landgoed De Wilmersberg. Het wordt een wandeling door een fraai heuvelachtig gebied met hopelijk zomers weer.

Verzamelpunt: de parkeerplaats van het (afgebrande) restaurant Pan aan de weg van Oldenzaal naar de Lutte om 09.30 uur.

Excursie: Altena en Asbroek

Datum : Zondag 16 juni 2013
Thema : Bos- en essenwandeling
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Harry de Jong (06-55324290)

Aan de noordkant van Haaksbergen, voor een groot deel in de gemeente Hengelo ligt het Altenabos. In het Altenabos staan verschillende oude Twickelboerderijen, waarvan de middenposten in de deeldeuren een stiepelteken vertonen. De erven waar u (eventueel) langs of over komt zijn het erve Altena, Veldsnijder, Obdam, Asbroek en Witveld. De boerderijen laten met hun zwart-witte luiken (blinden) zien dat het hier grotendeels om Twickelgebied gaat.

Het landgoed Altena verraadt zijn identiteit door veel dikke bomen en een mooie afwisseling van natuur en cultuur, dat wil zeggen een rijk van bos voorzien boerenland.

Het Altena bos is een Wintereiken - Beukenbos met oude opstanden van Zomereik. Vanwege de combinatie van hoge natuurwaarden en dito houtteeltkundige waarden is het beheer van het Altena bos gericht op een combinatie van natuurbeheer en bosbouwkundig beheer.

De mooiste hoeve is die van Asbroek, daterend uit 1845. Op het erf staat een door klimop begroeide bakspieker; een gebouwtje met een oven, waarin de boeren vroeger hun brood bakten.

Sommige van de namen geven aan dat het terrein erg vochtig geweest moet zijn.

Erve Asbroek is al in 1457 bekend in Beckum. 'As' is een variant van de boomsoort 'es'. Een 'asbroek' was een moerassig land (broek), waarin of waarlangs deze bomen groeiden.

In het gebied van het Altena's voetpad komen bijna alle in Twente voorkomende vogels voor. Dit zijn zo'n 90 soorten.

Grote bonte specht

Verzamelpunt: de parkeerplaats net buiten Beckum aan de linkerzijde, komend vanuit Hengelo. Wij zijn daar om 09:15 uur.

Lezing: Dagvlinders

Datum : Donderdag 21 maart 2013
Tijd : 20:30 uur
Spreker : Albert Vliegenthart(Vlinderstichting)
Coördinatie : Wim Lengton, VvTW
Locatie : de TwentseWelle, de Kuil

Aanmelden bij w.lengton.1@kpnmail.nl

Lezing ook toegankelijk voor belangstellenden; VvTW leden hebben vooraf een algemene ledenvergadering.

De vlinders staan in Nederland onder druk. Van de 70 soorten die ons land rijk was zijn er 18 uitgestorven terwijl dertig van de overgebleven soort op de Rode Lijst staan als ernstig bedreigd tot kwetsbaar. De Vlinderstichting zet zich in voor behoud en herstel van de vlinders in ons land. Niet alleen voor die vlinders zelf, maar met name omdat vlinders kritische dieren zijn.

Door te zorgen voor goede leefomstandigheden voor vlinders zullen veel andere planten en dieren profiteren. Vanavond zullen we kijken naar de leefomgeving van vlinders en maken diverse uitstapjes naar onderzoek, fotografie, hun gedrag en gaan we in op de volgende vragen:

- Welke eisen stellen vlinders?
- Hoe leven ze en wat hebben ze nodig?
- Hoe kunnen wij zorgen dat er meer vlinders in onze omgeving/tuin voorkomen?
- Waar komen de vlinders in uw omgeving voor?

Al deze vragen zullen aan de orde komen op deze lezing. Als u zelf vragen hebt over vlinders kom dan ook, want daarvoor is volop gelegenheid.

Dagpauwoog

Lezing: Nachtvlinders

Datum : Donderdag 04 april 2013
Tijd : 20:00 uur
Spreker : dr. Kees Boele
Coördinatie : Wim Lengton, VvTW
Locatie : de TwentseWelle

Als de zomerzon ondergaat vindt er een spectaculaire verandering plaats in de vlinderwereld. Twintig tot dertig dagvlindersoorten zoeken een veilige rustplaats en maken plaats voor honderden nachtvlindersoorten. Klein en groot, bont of grauw, in heel Nederland worden er meer dan 2000 geteld. Soms als rups gespecialiseerd op bepaalde voedselplanten, maar ook alleseters die in elk biotoop voorkomen.

In een avondvullend programma geeft bioloog Kees Boele (Haren, eigenaar van het bedrijf Natuurpresentaties en o.a. projectleider Nachtvlienderestafette voor de Vlinderstichting) een inleiding in de bijzondere wereld van vooral grote (macro) nachtvlinders. Eenstaarten, beren, uilen en spanners verschijnen op het doek. Kort zal ook ingegaan worden op micro nachtvlinders. Sommige opvallend als de Parelmoermot, andere zo klein dat alleen de sporen terug te vinden zijn.

Agaatvlinder

Verslag excursie: Nijenhuis

Datum : Zaterdag 16 februari 2013
Thema : Frisse neuzenwandeling
Deelnemers : 6
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : Bewolkt

De frisse neuzenexcursie is dit keer gehouden op het landgoed Nijenhuis bij Diepenheim. Het landgoed is ongeveer 200 ha groot en eigendom van de familie Schimmelpenninck.

Door het landgoed stroomt de Diepenheimse Molenbeek waaraan de oude watermolen Den Haller ligt. Het is een fraai landgoed met een kasteel met bouwhuizen, ijskelder, moestuin met orangerie en meerdere boerderijen.

De wandeling voerde ons door oude lanen en bossen met slingerpaden en langs weiden, akkers en enkele grote oude eiken. Enkele deelnemers aan de excursie met specifieke kennis hebben ons verschillende leuke en soms bijzondere soorten laten zien.

Zo wees de mossendeskundige ons op het Gewoon schijfjesmos (een levermos dat op een ander mos op de stam van een eik stond) en het op de grond groeiende Kussentjesmos (bladmos) dat vroeger veel voor kerstbakjes werd gebruikt.

De mycoloog liet ons het Mosschelpje (dat op de stam van een beuk stond), het Gerimpeld mosoortje (op mos groeiend) en de Adelaarsvarenstreepzwam (herkenbaar als zwarte streep op de oude stengel) zien en de florist het verschil tussen Pijpestrootje en Ruwe smele.

We kunnen terugzien op een leuke en leerzame excursie.

Waargenomen soorten

Vogels

Blauwe Reiger	Boomklever
Gaai	Goudhaan
Grauwe Gans	Houtduif
Huismus	Kauw
Koolmees	Pimpelmees
Roodborst	Vink
Zwarte Kraai	Zwarte Specht

Planten & Mossen

Blaaszegge	Blauwe bosbes
Douglasspar	Dwergkroos
Gewoon Schijfjesmos	Groot nagelkruid
Hemlockspar	Klein kroos
Koningsvaren	Kussentjesmos
Mammoetboom	Moeraszegge
Oeverzegge	Pijpenstrootje
Pilzegge	Ruwe smele
Sneeuwkllokje	Witte klaverzuring
Zilverpar	

Paddenstoelen

Adelaarsvarenstreepzwam	Dikrandtonderzwam
Donzige Korstzwam	Echte Tonderzwam
Eikentrilzwam	Gele Korstzwam
Gele Trilzwam	Gerimpeld Mosoortje
Gewoon Elfenbankje	Grofplaatrussula
Mosschelpje	Oranje Druppelzwam
Oranje Druppelzwam	Paarse Dennenzwam
Scherpe Schelpzwam	Witte Tandzwam
Zwarte Trilzwam	

Gerimpeld mosoortje (Foto Laurens van Run)

Algemene Jaarvergadering 2013

Datum en tijd: **dinsdag 2 april 2013 om 20.00 uur**

Plaats: **Nivon-centrum** (kleine zaal) aan de Lodewijkstraat 1.

1. Opening
2. Goedkeuring verslag ledenvergadering d.d. 2 april 2012 (bijlage).
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag 2012 van secretaris, excursiecommissie en werkgroepen (bijlage)
5. Financieel jaarverslag 2012 en balans 31-12-2012 (bijlage)
6. Verslag kascommissie
7. Benoeming kascommissie.
8. Begroting 2013 en contributie 2013 en 2014.
9. Bestuurssamenstelling.
10. VV op zaterdag 13 april 2012 te Nijkerk. De stukken kunnen ter vergadering ingezien worden.
11. Vaststelling benoeming afgevaardigden naar VV 2013 Voorgesteld wordt dat J. Zwienenberg de afdeling zal vertegenwoordigen.

Pauze

12. Stand van samenwerking met andere organisaties.
13. Deelname door derden aan afdelingsactiviteiten.
14. Afdelingsactiviteiten 2013 en 2014
15. Presentaties leden.
16. Rondvraag en sluiting

Verslag algemene ledenvergadering 2012

De vergadering vond plaats op 2 april 2012 in Buurtcentrum 't Lansink te Hengelo.

Er waren 9 leden aanwezig.

1. Opening

De voorzitter, Bernard Wanders heet iedereen van harte welkom en opent de vergadering.

Er zijn twee leden met kennisgeving afwezig: Jan Zwienenberg en Jan Weernink.

Aan het begin van de vergadering wordt stilgestaan bij het overlijden van de dames Hes-Wegerif, Loode, de Jong en de heren Braam en Vermeulen.

2. Verslag ledenvergadering d.d. 4 april 2011

Het verslag wordt met dank aan de secretaris goedgekeurd.

3. Ingekomen stukken en mededelingen.

Er zijn geen ingekomen stukken.

4. Jaarverslag 2011 van secretaris en werkgroepen.

- We moeten helaas constateren dat we te maken hebben met een dalend aantal leden.

- Onder de loep wordt tegenwoordig handmatig verspreid om de kosten te drukken.

- Excursies worden tegenwoordig ook bezocht door niet KNNV leden, vanwege aankondiging in publicaties van Twentse Welle.

Het verslag wordt verder goedgekeurd met dank aan de samenstellers.

5. Financieel jaarverslag 2011 en Balans 31-12-2011

De hoogte van de contributie voor het lidmaatschap wordt waarschijnlijk in 2012 aangepast i.v.m. afdracht aan het landelijk bestuur.

De balans over 2011 is redelijk positief.

Er wordt een discussie gevoerd over het laten afgeven van een doorlopende volmacht.

Besloten wordt dat leden de keuze voor een doorlopende volmacht met ingang van 2013 krijgen.

De jaarrekening en balans worden goedgekeurd.

6. Verslag kascommissie

De kascommissie bestaande uit Wyze Boersma en Joop de Wit hebben de financiële administratie gecontroleerd en goedgevonden.

Met dank aan de penningmeester.

7. Benoeming kascommissie

De kascommissie voor 2012 wordt gevormd door Laurens van run en Joop de Wit.
Het reservelid wordt Gerrit Haverkamp.

8. Begroting 2012 en contributie.

De conceptbegroting wordt goedgekeurd.
De contributie wordt waarschijnlijk in 2013 verhoogd.

9. Bestuurssamenstelling

Voor 2012 zijn geen wijziging gepland.
Naar aanleiding van onze nieuwe statuten zal er in de toekomst een rooster van aftreden komen.

10. V.V. op zaterdag 14 april te Nijkerk

Bernard neemt in het kort de agenda door. Opvallende punten zijn:
- Er is over 2011 een financieel verlies geleden van ongeveer 12.000 euro
- Het aantal Natura's wordt beperkt to 4 in plaats van 6 per jaar.
- Wordt de landelijke nieuwsbrief van het bestuur via email verspreid of via een website?
- Er zijn drie vacatures in het landelijk bestuur.
- Ook landelijk daalt het ledenaantal.
- Er zijn gesprekken met het I.V.N. over verdere samenwerking. Een fusie wordt overwogen.

11. Benoeming afgevaardigden V.V. 2012

Bernard zal onze afdeling vertegenwoordigen samen met Jan Zwienenberg.
Er wordt een korte discussie gehouden over extra afdracht in 2013 aan de landelijke vereniging.
De reden van de verhoging is een structureel begrotingstekort.
Het is ons echter onduidelijk wat de redenen van het tekort zijn.
Het is dus moeilijk om de afgevaardigden een advies mee te geven, duidelijk is wel dat er enige argwaan tegen extra afdracht is.

PAUZE

Tijdens de pauze worden enkele foto's getoond van de laatste excursie (naar Bekendelle).

12. Discussie over afstemming en samenwerking met o.a. gemeente en IVN

Er bestaat al een intensief overleg met de gemeente over de plannen voor het Weusthag.
Er volgt een korte discussie waarin kritische geluiden te horen zijn over de natuurwaarden van het Weusthag. Diverse leden vragen zich af of onze visie wel realistisch is.
Met het IVN werken we al samen met betrekking tot de KIN cursussen.
De nieuwe bestuursleden van het IVN staan welwillend tegenover samenwerking op bestuurlijk niveau (zie ook de agende van de V.V.)

13. Afdelingsactiviteiten 2012 en 2013

Diverse overlegsituaties over het Weusthag zullen vooral op bestuurlijk niveau plaatsvinden.
Actieve leden hierin zijn Jan Zwienenberg, Gerrit Haverkamp, Bernard Wanders en Joop de Wit.
De inventarisatie van groen binnen Hengelo loopt door.
Twickel heeft onze afdeling gevraagd om een aantal poelen te inventariseren op aanwezige amfibieën, planten en libellen. Het gaat in totaal om 30 poelen. Het plan is om in 2012 vijf poelen te inventariseren.
Het schoningswerk op de Benteler Heide gaat door.
De excursies voor het komende seizoen zijn gepland evenals de komende KIN cursus.

14. Presentatie leden

Harry de Jong geeft een presentatie over de waterspreeuw die afgelopen winter verbleef bij het Lonnekermeer.

15. Rondvraag en sluiting

Han Limburg vraagt of er iemand vanuit de KNNV vertegenwoordiger wil worden in de NMH.
Op dit moment wordt hierover nog geen beslissing genomen.

De voorzitter bedankt alle aanwezigen en sluit de vergadering om 21.50 uur.

Bestuurssamenstelling

Samenstelling per 31-12-2012.

B. Wanders	-voorzitter
J.H. Zwienenberg	-secretaris
J. Weernink	-penningmeester
A.G. Oude Egbrink	-natuurhistorisch secretaris
K.H. de Jong	-lid, eindredactie Onder de Loep en website
A. Ros	-lid en organisatie lezingen.

Bestuursactiviteiten

Het bestuur heeft in 2012 vijf maal vergaderd.

Namens de afdeling bezoekt W. Mardjan leden die bijvoorbeeld ziek zijn (lief en leed). Deze bezoeken worden bijzonder op prijs gesteld.

Externe vertegenwoordiging:

Gewest KNNV: B. Wanders

Beleidsraad KNNV: B. Wanders

Extern groenoverleg gemeente Hengelo (mede namens IVN): J. Zwienenberg en B. Wanders

Stadspark Weusthag (samen met IVN): A. Becker (IVN) en B. Wanders

Klankbordgroep Groen Hasseler Es (mede namens IVN): J. Zwienenberg

NMRH: H. Limburg is contpersoon voor KNNV.

Ledenvergaderingen 2012

De ledenvergadering werd gehouden op 2 april 2012. Het verslag is gepubliceerd in het maartnummer 2013 van Onder de Loep.

Ledenaantal

Jaar	leden	huisgenootleden	ereleden	totaal
2011	66	18	3	87
2012	64	18	3	85

Ledenblad Onder de Loep

Het afdelingsblad verscheen in 2010 weer vier keer.

Harry de Jong verzorgt in samenwerking met André Bolt de uitgaven.

Leden zorgen voor de verspreiding van het grootste deel van uitgave. Hiervoor onze dank.

Verder worden exemplaren op een aantal punten in Hengelo en Borne ter inzage gelegd.

Onder de Loep geeft samen met de website een goed beeld van de vele activiteiten van onze afdeling.

Oude nummers van Onder de Loep zijn via de website in te zien.

Activiteiten 2012

a. Nieuwjaarsbijeenkomst op 21 januari 2012

Dit jaar was er weer een goede opkomst. De bijeenkomst vond plaats in Café restaurant "de Zevenster" in Oele.

b. Excursies 2012

Datum	Plaats	Thema	Aantal deelnemers
18 februari	Oele	frisse neuzen	5
17 maart	Lutterzand	geomorfologie	9
01 april	Bekendelle	voorjaar	11
15 april	Ledeboerpark	voorjaar	5
29 april	Aamsveen	hoogveen	11
12 mei	Singraven	arboretum	12
26 mei	Molterheurne	brondalen	8

09 juni	Mosbeek	beekdal	2
24 juni	Kanaal Almelo-Nordhorn	planten	niet doorgegaan
08 juli	Doorbraak	natuurontwikkeling	9
18 augustus	Lemelerberg	heide	4
08 september	Egheria	landschap	9
07 oktober	Twickel	paddestoelen	11
21 oktober	Ottershagen/Bergvennen	vogeltrek	9
03 november	Westerflie	slotexcursie	6

Totaal zijn er in het jaar 2012 15 excursies georganiseerd waarvan er één niet is doorgegaan. Het aantal deelnemers per excursie wisselde sterk namelijk van 2 tot 12. Het gemiddeld aantal deelnemers nam iets toe in vergelijking met 2011. Dit komt doordat ons programma ook bij de activiteiten van de Vrienden van de Twentse Welle staat vermeld.

De leden van de excursiecommissie in 2012 waren Bernard Wanders, Wytze Boersma, Harry de Jong en Bert Oude Egbrink (natuurhistorisch secretaris). Op 28 juli is door de afdeling Twenthe bij kruidenhuis 'de Vlo' in de buurt van Holten een gewestelijke wilde bijendag georganiseerd waaraan ook leden van onze afdeling hebben deelgenomen.

c. Lezingen

Er zijn in 2011 geen lezingen georganiseerd gezien de beperkte opkomst en de (hoge) kosten. Hiervoor in de plaats komt een activiteit waarbij leden voor leden presentaties of inleidingen verzorgen. Begin 2012 is hiermee een positieve start gemaakt. Verder kunnen onze leden de lezingen van de Vrienden van de Twentse Welle (o.a. KNNV Enschede) bezoeken.

d. KNNV-Senioren

Begin 2012 is besloten om deze activiteit (voorlopig) stop te zetten. De belangrijkste reden was de lage opkomst vanwege ziekte en het overlijden van deelnemers.

e. Plantenwerkgroep

Naast dat er op individuele basis geïnventariseerd is voor FLORON is er mee geholpen met het poelenproject. (zie aldaar)

f. Poelenproject

In het voorjaar van 2012 heeft de Stichting Twickel ons gevraagd om een aantal poelen te inventariseren. Na intern overleg is besloten om hieraan medewerking te verlenen. Op het landgoed Twickel liggen ca 30 poelen. De bedoeling is om deze poelen successievelijk op te schonen. Voordat men met deze werkzaamheden begint, wil men graag weten wat de natuurwaarden zijn van de poelen. Na overleg met de Stichting Twickel is afgesproken dat 2012 een proefjaar is en dat er alleen naar wilde planten, amfibieën en libellen wordt gekeken.

We hebben gekozen om 6 poelen in Oele te inventariseren. De onderzoeksresultaten moeten nog verder worden uitgewerkt. De eerste globale resultaten zijn in Onder loep van december weergegeven.

g. Stedelijk groen en met name de Hasseler Es

Afgelopen jaar stonden de groenplannen in de Hasseler Es regelmatig met grote koppen in de krant. Na diverse discussies besloot de gemeenteraad tot de instelling van een breed samengestelde klankbordgroep, waar voor de ecologische kennis IVN en KNNV uitgenodigd werden. Jan Zwienenberg heeft daarin namens beide organisaties zitting genomen.

Door de klankbordgroep is een ecologisch verantwoorde plantenlijst opgesteld, die als leidraad diende voor het ontwerp van plantvakken.

De prioriteit van de werkzaamheden van de klankbordgroep lag niet bij het vergaderen maar vooral bij het meermaals bezoeken van de plantvakken. Dus eerst de bestaande staat van een vak bekijken en beoordelen of delen gehandhaafd kunnen blijven en later de resultaten bekijken. Ook werd er veel tijd aan besteed aan de communicatietrajecten met de direct omwonenden.

Eind 2012 mag geconcludeerd worden dat deze inspanning positieve resultaten heeft opgeleverd. Het aantal (negatieve) reacties is nu beperkt en hier wordt zorgvuldig mee omgegaan.

De sfeer binnen de klankbordgroep was ondanks de toch sterk verschillende belangen goed en er was steeds waardering voor wederzijdse standpunten. Veel waardering is er ook voor de direct betrokken ambtenaren van de gemeente, die er in geslaagd zijn veel vertrouwen terug te winnen.

De problematiek van het snippergroen en gebruik van gemeentelijk groen behoorden (gelukkig!) niet tot het takenpakket van de klankbordgroep.

h. Schoningswerk Bentelerheide.

In 2012 is het schoningswerk op de Bentelerheide voortgezet. Zoals vorige keren werd ook dit jaar het fijne werk, het snoeien van de uitgelopen boomstronken voort gezet. Door deze werkzaamheden hebben we het idee dat de Beenbreek populatie zich verder heeft uitgebreid. De landbouw gebieden rond de Bentelerheide wordt door de Stichting Twickel ontwikkeld tot natuurgebied. Het grondwaterpeil wordt verhoogd door reconstructie van de afvoersloten. Dit zal ongetwijfeld een positieve uitwerking hebben voor de Bentelerheide.

Totaal zijn er 4 schoningsochtenden geweest waaraan 4 a 5 personen per keer hebben deelgenomen.

i. Cursuswerkgroep KIN (KNNV, IVN, NIVON)

Door de cursuswerkgroep KIN, een samenwerkingsverband van de Hengelose groenverenigingen, zijn er in 2012 twee cursussen georganiseerd.

In het voorjaar is de cursus "Creëer je eigen natuurtuin" niet doorgegaan. Het aantal aanmeldingen bleef net onder het gestelde minimum steken

In het najaar werd de cursus "Bomen in de winter" georganiseerd. Deze cursus, bestond uit twee theorieavonden en twee excursies werd verzorgd door Jan Zwienenberg en Gerrit Haverkamp. Totaal hebben 23 personen deelgenomen. De waardering van de cursisten was goed tot zeer goed.

j. Paddenstoelenwerkgroep

Ook in 2012 is de paddenstoelenwerkgroep met wisselende samenstelling zo'n 15 tot 20 maal op pad geweest. Het aantal "gescoorde" soorten loopt daarbij heel erg uiteen, afhankelijk van tijd van het jaar, weersomstandigheden, etc. van enkele soorten tot ruim over de 100.

Voorjaar:

Een deel van de werkgroep is in april bij Joop de Wit's weekendhuisje in Schoorl op bezoek geweest om naar voorjaarspaddenstoelen te kijken: Kapjesmorielje (*Morchella semilibera*), Vingerhoedje (*Verpa conica*) en prachtige Nonnenkapkluiwammen (*Helvella spadicea*) behoorden tot de gevonden soorten.

In mei deden leden van de werkgroep mee aan de 1^e Overijsselse zwamdag, luisterend, maar ook met bijdragen. Ook in mei hebben we veel fantastisch mooie Beekmijtertjes (*Mitrulea paludosa*) mogen bewonderen (Lonnekerberg).

Zomer:

Bezoeken aan o.a. de Wildernis, het Borgbos, de Junner koelanden en het Haagsche bos leverden veel soorten en ook bijzondere: het zeldzame en als "bedreigd" te boek staande Bleek pelsbekertje met de onmogelijke wetenschappelijke naam *Trichophaea woolhopeia*.

Herfst:

Op zondag 7 oktober de succesvolle KNNV-paddenstoelenexcursie langs de Grote Looweg in Twickel, met 11 deelnemers. Leuke waarnemingen: Kleine trompetzwam (*Pseudocraterellus undulatus*), Zeemkleurig én Donker hazenoor (*Otidea alutacea* resp. *bufonia*), Draadknotszwam (*Macrotyphula juncea*). Van het kleine spul: Eikeldopzwam (*Hymenoscyphus fructigenus*), Eikelbekertje (*Ciboria batschiana*), Beukenapvlieskelkje (*Hymenoscyphus fagineus*) met als summum het Mosschelpje (*Chromocyphella muscicola*). Ook nog Rechte koraalzwam (*Ramaria stricta*) en de zéér zeldzame mooie, maar bedreigde, Goudgele koraalzwam (*Ramaria aurea*). Fotogeniek waren de Porseleinzwam (*Oudemansiella mucida*) en de Goudvliesbundelzwam (*PhoLiota aurivella*), die in een holle boom "woonde". Verder zijn bezoeken gebracht aan o.a. de Engbertdijksvenen, het Molenvan, Singraven, Bentheimerwald, Smalenbroek en het Stroinksbos, Lonnekermeer en het Lankheet. Veel soorten en ook bijzondere zoals Greppelmelkzwam (*Lactarius lacunarum*), Stippelsteelslijmkop (*Hygrophorus pustulatus*), Crinula caliciiformis, het imperfecte stadium van Holwaya mucida en de zeer zeldzame *Cortinarius glaucopus*.

Winter:

Zodra sneeuw en vorst ons allen in de greep houden, kruipen de mycologen bij de kachel: er is behoudens een enkele diepgevroren houtzwam, weinig tot niets te vinden.

Donker hazenoor

k. Weusthagpark

In 2012 zijn de verschillende plannen door werkgroepen besproken en uitgewerkt. Belangrijk is de komst van nieuwe organisatie met daarin een belangrijke rol voor de Vrienden van.

In het park zelf is een start gemaakt met het onderhoud van het bos, de aanpassing van de beek en de aanleg van een nieuwe padenstructuur.

Voor het park wordt 2013 een belangrijk jaar.

l. Extern groenberaad van de gemeente Hengelo.

In het kader van de samenwerkingsafspraken tussen IVN en KNNV is besloten voor een gezamenlijke afvaardiging in dit overleg. De afvaardiging bestaat uit de Bernard Wanders en Jan Zwienenberg.

Het doel van het overleg is een afstemming tussen de verschillende Hengelose natuur- en milieuorganisaties en de ambtelijke organisatie (beheer en beleid). Het overleg komt maximaal 4 keer per jaar bij elkaar. Sinds 2012 nemen nu ook IVN en KNNV deel.

Het belangrijkste onderwerp in 2012 was de Groennota, waarin het groenbeleid voor de komende 10 jaar vastgelegd moet worden. Op basis van de conceptnota werd er door de gemeenteraad een zogenaamde Trefpuntbijeenkomst gehouden. Jan Zwienenberg heeft daar een presentatie verzorgd over het belang van groen in de stedelijke omgeving en ecologisch groenbeheer.

De conceptnota is daarna aangepast en is ter visie gelegd. Een onderdeel van de nota is de ecologische hoofdstructuur binnen Hengelo. Een en ander is op stedelijk niveau uitgewerkt.

In 2013 bespreken de besturen de verdere deelname aan dit overleg.

Woord van dank.

Het bestuur kijkt met een gevoel terug op 2012.

Graag willen we alle leden danken voor hun inzet.

Hengelo, februari 2013.

Financieel jaarverslag 2012

en begroting 2013

BATEN	WERKELIJK 2011	WERKELIJK 2012	BEGROOT 2012	BEGROOT 2013
Contributie	2.416,50	2205,00	2.350,00	2.350,00
Contributie extra	0,00	30,00	0,00	0,00
Rente	24,22	42,14	25,00	25,00
Nieuwjaarsbijeenkomst	262,50	315,00	250,00	250,00
Excursies	0,00	0,00	0,00	0,00
Aanmaningskosten	20,00	0,00	0,00	0,00
Groep KIN	0,00	0,00	0,00	0,00
Giften	0,00	0,00	0,00	0,00
Diversen	0,00	0,00	50,00	50,00
Nadelig saldo	133,14	0,00	275,00	275,00
Totalen	2.856,36	2592,14	2.950,00	2.950,00

LASTEN	WERKELIJK 2011	WERKELIJK 2012	BEGROOT 2012	BEGROOT 2013
Afdracht Hoofdbestuur	1.527,50	1411,25	1.600,00	1.600,00
Abonnement/Lidmaatschap	26,64	24,08	25,00	25,00
Onder de Loep-drukkosten	344,62	328,00	350,00	350,00
Onder de Loep-verzendkosten	160,18	157,62	160,00	160,00
Bestuurskosten	41,94	22,45	50,00	50,00
Excursies	42,50	36,15	0,00	0,00
Lezingen	0,00	0,00	150,00	150,00
Nieuwjaarsbijeenkomst	254,00	341,00	300,00	300,00
Seniorbijeenkomsten	75,00	0,00	50,00	50,00
Drukwerk/Portikosten	17,19	10,00	15,00	15,00
Notariskosten	280,84	0,00	0,00	0,00
Bankkosten	55,95	54,34	50,00	50,00
Zaalhuur + koffie	30,00	42,20	150,00	150,00
Diversen	0,00	30,76	25,00	25,00
Reiskosten	0,00	0,00	25,00	25,00
Voordelig saldo	0,00	134,29	0,00	0,00
Totalen	2.856,36	2592,14	2.950,00	2.950,00

CONTRIBUTIE	JAAR 2011	JAAR 2012	JAAR 2013
Lidmaatschap	30,00	30,00	30,00
Lidmaatschap, huisgenoten	10,00	10,00	10,00

Balans per 31 december 2012			
Bank	80,30	Te betalen kosten	12,54
Bank, best spaarrekening	3.630,15	Vooruitontvangen	300,00
		Reservering: Jubileum	1.302,05
Te ontvangen posten	42,14	Kapitaal 31/12	2.138,00
Totaal	3.752,59	Totaal	3.752,59

Balans per 31 december 2011			
Bank	59,77	Te betalen kosten	54,16
Bank, best spaarrekening	3.880,93	Vooruitontvangen	605,00
		Reservering: Jubileum	1.302,05
Te ontvangen posten	24,22	Kapitaal 31/12	2.003,71
Totaal	3.964,92	Totaal	3.964,92

Schoningswerk Bentelerheide

Na vier jaar schoningswerk op de Bentelerheide gaan we verder door met de werkzaamheden. Met de stichting Twickel moeten we de resultaten nog wel bespreken. Ons voorstel is om een strook machinaal te plaggen. De opslag van Berk, Den, Lijsterbes en Vuilboom zal verder met de hand worden verwijderd. Hiermee hopen we dat de populatie van Beenbreek zich uitbreidt. Met de Stichting Twickel zijn afspraken gemaakt over aanpak en toegang.

Diegene die wil helpen is van harte welkom. Snoeizaag, snoeischaar en takkenschaar graag meenemen. Het is raadzaam om werkhandschoenen en laarzen aan te doen.

Dit jaar beginnen we met schonen op zaterdagochtend:
9 maart en 6 april van 9.30 uur tot 12.00 uur.

Verzamelpunt is het toegangshek aan de Gorsveldweg.

Natura in 2013 !

In de VV van 2012 is, vanwege de financiële positie van de landelijke organisatie, besloten dat vanaf januari 2013 Natura vier maal per jaar zal verschijnen.

Daarnaast wil men één extra nummer per jaar uitgeven. Dit wordt dan een themanummer in kader van bijvoorbeeld een project. In 2013 zal dit extra themanummer gaan over exoten.

Doordat Natura nu minder vaak gaat verschijnen wil men dit blad vooral gaan gebruiken voor inhoudelijke artikelen. Voor verenigingsnieuws heeft men een andere oplossing gevonden namelijk een digitale nieuwsbrief.

Als bestuur zullen wij deze digitale nieuwsbrief doorsturen aan alle leden waarvan wij een emailadres hebben.

Nieuwe- of gewijzigde emailadressen daarom graag toesturen aan voorzitter of secretaris. Wij maken dan een actuele verzendlijst voor deze digitale nieuwsbrief.

Het Bestuur

Jaarthema 2013 van de KNNV

Van 2013-2016 organiseert de KNNV de landelijke campagne: "Natuur in je omgeving".

Deze campagne bestaat uit een aantal onderdelen waarbij het blikpunt verschuift van dichtbij naar verder weg.

De natuur rond je huis is het startpunt (2013) en daarna komt de natuur in de eigen wijk en stad aan de orde. De serie wordt afgesloten met de groene rand van de woonplaats en daarna de ecologische verbindingen tussen stad en platteland.

De keuze voor deze onderwerpen wordt als volgt gemotiveerd: "Centraal staat dat we ons meer verantwoordelijk gaan voelen voor natuurbehoud en -beheer. Het wordt steeds belangrijker dat we zelf verantwoordelijkheid voor natuur en natuurbeheer op ons nemen, te beginnen dicht bij huis. Het is ook een urgent probleem. Tuinen verstenen, ook de stad versteent steeds verder, het platteland verschraalt en de overheid trekt zich terug."

Samengevat zien de thema's er als volgt uit:

2013: Tuin & Balkon

2014: Groen in stad en dorp, stadsplantsoen, groenstroken etc.

2015: Groen om je woonplaats

2016: Ecologische Verbindingszones van stad naar platteland en natuurgebieden.

Wat doen we als afdeling Hengelo-Oldenzaal?

De afgelopen jaren zijn we, onder andere in samenwerking met IVN en gemeente Hengelo, met deze onderwerpen bezig geweest.

In de komende jaarvergadering willen we dit thema bespreken met als doel een werkplan voor de komende jaren te maken.

Leden die niet bij de jaarvergadering aanwezig kunnen zijn, kunnen suggesties voor activiteiten doorgeven aan een van de bestuursleden.

In de volgende Onder de Loep hopen wij u een positief resultaat te kunnen vermelden.

Natuurcursus: "Natuurreservaat in je eigen tuin"

Samen met NIVON en IVN wordt een cursus georganiseerd om van je eigen tuin een "natuurreservaat" te maken. Met eenvoudige middelen leer hoe je dit kunt doen. De cursus wordt gegeven in de maand april. Zie verderop de aankondiging.

Wat kun je nu al zelf doen?

In 2013 staat de eigen tuin of balkon centraal. Het boekje "Tuinieren voor (wilde) dieren, maak van je tuin een beestenboel" (KNNV-uitgeverij).

Het is een aanstekelijk boekje met veel praktische informatie, ideeën en voorbeelden om meer dieren in je tuin/balkon te krijgen. Nieuwe leden krijgen dit boekje in 2013 als welkomstgeschenk.

Het Bestuur

NATUURCURSUS 'natuurreservaat in je eigen tuin'

Een cursus die je op weg helpt om van je eigen een "natuurreservaat" te maken. Je leert je tuin zo in te richten en te beplanten dat typische stadsvogels als roodborst, mus, merel en koolmees, en insecten als vlinders, hommels en bijen er graag komen. Het is de bedoeling dat je met kleine en goedkope aanpassingen een natuurvriendelijke tuin kunt maken. Het hierbij niet alleen om grote tuinen maar ook om kleine stadstuinen. Hierdoor kun je nog meer genieten van je tuin. Een cursus van de KNNV, IVN en NIVON Hengelo.

De cursus bestaat uit twee theorieavonden en een excursie. De cursus wordt verzorgd door deskundigen van de drie verenigingen. Elke cursist ontvangt een hand-out met achtergrond informatie.

De theorieavonden zijn op de maandag **8 en 15 april**, van 19.30 tot 21.30 uur in het Nivoncentrum aan de Lodewijkstraat 1 (hoek Berflopolein) in Hengelo. De excursie, in een geschikte particuliere tuin, is op de zaterdagochtend **20 april**, om 09.30 uur.

De kosten zijn 12 euro voor leden en 16 euro voor niet leden. De kosten moeten voor aanvang van de cursus over gemaakt worden op bankrekening: 94.32.85.151 t.n.v. F. J. Pots te Hengelo.

Inlichtingen bij Wytze Boersma, tel 074 3762711 of E-mail: wytze.boersma@hetnet.nl
Opgave en inlichtingen bij Marjo Mulder, tel 074 2773273 of per E-mail: marjomulder@home.nl

Het jaar van de bij (2012)

Het jaar van de bij (2012) krijgt een vervolg.

Het jaar van de bij (2012) kreeg vooral in de tweede helft van dat jaar veel aandacht. Vaak wordt deze aandacht niet omgezet in concrete initiatieven, laat staan een meer permanente aanpak.

In Zutphen heeft men daarom een bijenlint gesticht, dit is een aaneenschakeling van initiatieven ter bevordering van de overlevingskansen van de bij.

De landelijke Bijenstichting heeft er een landelijke aanpak van gemaakt: **Een Bijenlint**. Dit Bijenlint wil iedereen informatie, tips en ondersteuning bieden, die nodig is om van Nederland weer een geschikte woonplaats voor bijen te maken (zie verder www.bijenlint.nl).

Ook Landschap Overijssel heeft zich bij dit initiatief aangesloten heeft op 15 januari 2013 een informatiemiddag gehouden in St. Isidorushoeve. De bijeenkomst bestond uit twee delen. Voor de pauze ging het over maatregelen in het landschap, met name het gebied buiten de steden, ten behoeve van bijen (honingbijen, solitaire bijen en hommels).

Na de pauze vertelde een medewerker van de Cruydt-hoeck (www.Dikkezadenlijst.nl) over de mogelijkheden en ervaringen met de zaadmengsels, die zij kunnen leveren. Er waren, ondanks het slechte weer, wel 100 deelnemers, waaronder beide ondergetekenden.

Uit de beide presentaties hebben we een aantal voorbeelden gehaald, die ook kansrijk zijn in de stedelijke omgeving. Verder gaan we nog kort in op een project dat ontwikkeld is in Haaksbergen en met name St. Isidorushoeve.

Nectar en stuifmeel zijn naast schoon water de belangrijkste producten, die bijen voor de overleving van hun soort en volk uit de natuur halen. Voor de solitaire bijen komen daar nog de geschikte broedplaatsen bij. Nectar, stuifmeel, water en broedgelegenheid zijn dus de belangrijke aandachtspunten binnen te nemen maatregelen ten behoeve van bijen. Op 15 januari werden verschillende maatregelen besproken, waarmee in den lande positieve resultaten zijn geboekt.

Voorbeelden uit beide presentaties, die niet direct veel geld hoeven te kosten:

- Plant in houtwallen en zoomvegetaties geschikte struiken aan zoals vuilboom en Spaanse aak.
- Pas het maaibeleid van de bermen, beken etc. aan. Hoofdpunten:
  - Zorg voor verschraling door afvoer van het maaisel. Het maaisel hoeft niet altijd een aantal dagen te blijven liggen (hooilandbeheer) als maar een deel van het zaad al verspreid is.
  - Zorg voor een fasering in het maaien. Die fasering geldt voor het tijdstip (niet alles in juni) en ook geografisch. Laat bewust stukken staan bijv. bij een beek een oever in juni en de andere in september.
- Handhaaf ook stukken met een ruigere vegetatie. De holle stengels van de hier voorkomende planten bieden nestgelegenheid voor veel solitaire bijen. Deze mogen pas in de loop van de maand mei gemaaid worden.
- Gebruik braakliggende terreinen als tijdelijke natuur. Maak hiervoor met diverse partijen een plan (beginsituatie, gewenst eindbeeld, beheer en budget). Een van de aanwezige imkers uit Hengelo zag hierbij kansen voor de Hengelose Es, waar aangrenzend aan het Weusthagpark nu huizen gesloopt (gaan) worden. Voor deze terreinen zijn er kruidenmengsels met één- en tweejarige soorten, waar niet zoveel bijgezaaid hoeft te worden.

Van deze maatregelen profiteren niet alleen bijen maar ook vlinders en andere insecten en natuurlijk die dieren, die leven van insecten. De reactie op deze kleurenpracht is over het algemeen heel positief.

Project St. Isidorushoeve.

Studenten van een de Hogeschool Hall Larenstein hebben samen met de plaatselijke imkers het rapport "Versterking van de dracht en biodiversiteit te behoeve van de (wilde) bij" geschreven. Dit rapport betreft de inventarisatie, analyse en visie.

Op basis daarvan hebben ze plannen gemaakt, die in januari 2013 gepresenteerd worden. Het eerste rapport staat al op de site van www.imkervereniginghaaksbergen.nl. Hierop komen ook de gepresenteerde plannen van de studenten.

Een prima initiatief met een heldere werkwijze die makkelijk voor een wijk in Hengelo, Borne of Oldenzaal gekopieerd kan worden.

Vooral gezien haar gemeentewapen heeft de gemeente Hengelo een extra inspanningsverplichting.

Een eerste prima aanzet is er in Groot Driene, waar door de gemeente Hengelo in de omgeving van de Swafertvijver drachtplanten zullen komen, waaronder een bijenboom (*Tetradium daniellii*). Ook zullen er een aantal zogenaamde bijenhotels geplaatst worden. Ondergetekende zijn bij de uitwerking van deze plannen namens **IVN** en **KNNV** betrokken.

Gerrit Haverkamp & Jan Zwienenberg

Hornaar

ATTENTIE !!!

CONTRIBUTIE 2013

!!! ATTENTIE

Ook dit jaar deze oproep in Onder de Loep om mee te werken aan een vlotte betaling van uw contributie. Evenals vorig jaar vragen we U door middel van onderstaande machtigingskaart de contributie te voldoen. We zijn ons ervan bewust dat er leden zijn die een dergelijk systeem van betalen niet prettig vinden. We kunnen u echter garanderen dat wij ons uiterste best zullen doen nadelige gevolgen te voorkomen. Bovenal is de machtiging éénmalig en geven wet- en regelgeving u de mogelijkheid om binnen een maand na de boekingsdatum de betaling terug te vorderen.
Voor 2013 bent u voor het lidmaatschap **minimaal € 30,-** verschuldigd, voor het huisgenoot lidmaatschap is de **minimumbijdrage € 10,-** (voor de combinatie dus **tenminste € 40,-**).

Vul onderstaande machtigingskaart volledig in, knip hem uit en stuur hem s.v.p.
vandaag op. Het adres staat al op de achterkant vermeld.

Of stort het bedrag op rekening 62.39.77.591

KNNV afdeling Hengelo - Oldenzaal

Hierbij machtig ik u de contributie ten bedrage van: € ____, ____

af te schrijven van: (post-) bankrekening |_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|

Dhr./ Mw. _____ (voorl. + achternaam)

Straat + nr.: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Datum: _____ Handtekening: _____

Als u het niet eens bent met de afschrijving, dan kunt u binnen een maand na de boekingsdatum het bedrag bij uw Bank of Postbankkantoor terug vorderen

Postzegel
plakken

Aan: Penningmeester KNNV afd. Hengelo-Oldenzaal

Dhr. J. Weernink
Landmansweg 102a
7556 LZ Hengelo (O)